

כל הסמיכות מביעות הבערות - שאלון א

1

א. לפניך ארבעה צירופים שמניים.

- צפיפות האוכלוסייה (שורה 2)
- קילומטר מרובע (שורה 3)
- שעת שיא (שורה 32)
- טבענו האלים (שורה 38)

מייך את הצירופים השמניים לשני סוגים: צירוף סמיכות א ושם ותואר.

ב.

לפניך חמישה צירופי סמיכות.

- גודל אוכלוסייתן (שורה 5)
- כמות היבול (שורה 14)
- מדינות אירופה (שורה 19)
- איכות חיים (על פי שורה 20)
- ניהול חברה (על פי שורה 22)

העתק למחברתך רק את צירופי הסמיכות המיודעים, והסבר את דרך היידוע של כל אחד מהם.

2

לפניך ארבעה שמות של עופות דורסים.

עֶקֶב חֵרֶף, עֵיט נָצִי, בַּז צוֹקִים, נֶשֶׁר קָרִחַ

מייך את השמות לשתי קבוצות: צירוף סמיכות; שם ותואר.

3

א. לפניך שישה צירופים שמניים.

- טיפוח בריאות הגוף
- מגרש משחקים שכונתי
- שבילי הליכה מסומנים
- איגוד הספורט העממי
- ניצול שעות הפנאי
- עמדות הציבור הישראלי

מייך את הצירופים השמניים לשני סוגים: (4 נקודות)

I. צירוף סמיכות ושם תואר

II. שרשרת סמיכויות

ב.

(1) המר את צירוף הסמיכות שלפניך לצירוף של שם ותואר. (נקודה אחת)

פעילות ספורט

(2) המר את צירוף השם ותוארו שלפניך לצירוף סמיכות. (נקודה אחת)

טעמים בריאותיים

א. לפניך שישה צירופים.

- (1) תנועת כלי רכב
- (2) פקק תנועה שגרתית
- (3) יצירת זיהום אוויר
- (4) שיפור התחבורה הציבורית
- (5) השגת יעדים כלכליים
- (6) תופעת פקקי התנועה

מיון את הצירופים (1)-(6) לשת קבוצות:

- סמיכות ושם תואר
- שרשרת סמיכויות

ב. הוסף את ה"א הידיעה לצירופים (1)-(3) שלפניך:

- (1) תנועת כלי רכב
- (2) פקק תנועה שגרתית
- (3) השגת יעדים כלכליים

א. העתק מפסקה ח במאמר שני צירופי סמיכות ושני צירופים של שם ותוארו.

בשנת 1913 ניצבה העברית בצומת מכריע. חברת "עזרה", שנוסדה על ידי יהודי גרמניה, הקימה בחיפה את הטכניון ואת בית הספר התיכון הריאלי. היא החליטה להנהיג בהם את הוראת מדעי הטבע בשפה הגרמנית, כדי ששפה זו, שהיא תרבותית ביותר לדעתם, תשמש גשר להתפתחות המדע של העת החדשה. בעקבות החלטה זו פרץ מאבק שנודע בשם "מלחמת השפות". מורים ותלמידים נאבקו למען השלטת ההוראה בעברית, וערכו עצרות ושבייתות. מאבק זה הגביר את הקנאות לדיבור העברי. בפברואר 1914 הסתיימה "מלחמת השפות" בניצחונו של המחנה העברי: חברת "עזרה" הסכימה שלשון ההוראה בטכניון תהיה עברית. כעבור ארבע שנים הונחה אבן הפינה להקמת אוניברסיטה עברית בירושלים, וכשהיא נפתחה בשנת 1925 התקיימו בה כל השיעורים בעברית הן במדעי היהדות והן במדעי הטבע. "מלחמת השפות" לא הצטמצמה לבעיה לשונית בלבד, אלא הפכה לסמל התחייה התרבותית והלאומית של עם ישראל בארצו.

ב. לפניך שלושה צירופי סמיכות מיודעים (1)-(3). ציין מהי דרך היידוע של כל אחד מהצירופים.

- (1) ארץ-ישראל
- (2) מדינת היהודים
- (3) ארץ מולדתנו

ג. לפניך שני צירופים שלא ניתן "לפרק" אותם. הסבר מדוע.

- ברית מילה
- אבן פינה

6

(1) לפניך שני צירופי סמיכות מיודעים. מהי דרך היידוע של כל אחד מהצירופים:

- ממשלת סין
- שפת עבודתו

(2) לפניך שני צירופי סמיכות. כתוב את צורת הרבים של כל אחד מהם.

- עורך דין
- שפת דיבור

7

א. לפניך שני צירופי מילים במבנים שונים:

I. עכו העתיקה II. רשות העתיקות

(1) איזה מהצירופים האלה הוא צירוף סמיכות, ואיזה מהם הוא צירוף של שם ותואר?

(2) הסבר את ההבדל במשמעות בין שתי המילים המודגשות בצירופים.

ב. לפניך ארבעה צירופים:

- עיר המסחר הראשית
- עיר נמל חשובה
- ערי ארץ-ישראל
- ערי הממלכה הצלבנית

(1) איזה מארבעת הצירופים האלה יוצא דופן מבחינת המבנה?

(2) אחד הצירופים אינו מיודע. הוסף לו יידוע.

א. לפניך רשימה של שישה צירופי מילים.
מייך את הצירופים לשתי קבוצות, ותן כותרת לכל קבוצה.

- חכמי ישראל
- מטרה מעשית
- ארגון עולמי
- תענית ציבור
- הצטברות ידע
- שירות מטאורולוגי

ב. לפניך שני צירופי מילים.

כתוב כל צירוף בריבוי.

- שנת בצורת
- שנה גשומה

ג. לפניך שני צירופי מילים.

הוסף הי"א הידיעה לכל אחד מהצירופים.

- תחנת מדידה
- שיטה אחידה

ב. מיינו את הצירופים שלפניכם לשתי קבוצות: צירוף סמיכות; שם ותוארו.
משקה מלכים, שוקו חם, שוקולד מריר, סוד השוקולד

א. לפניך משפט על פי המאמר.

כריתת יערות, בעיקר באזורים הטרופיים, מניבה רווח מידי ממכירת העצים
ומהפיתוח החקלאי בשטחים שבוךאו.

העתק מן המשפט:

(1) שני צירופי סמיכות

(2) שני צירופים של שם ותוארו

ב. לפניך שני צירופים.

- שטחי חקלאות
- מבנים ציבוריים

המר את הצירוף שהוא שם ותוארו לצירוף סמיכות, ואת צירוף הסמיכות המר לצירוף של שם ותוארו.

20. א. לפניך צירופים שונים מן המאמר. מייך אותם לשני סוגים:

צירוף סמיכות, צירוף של שם ותוארו.

שפות רשמיות; קשרי תרבות; תנאים פוליטיים; גמישות לשונית; אוצר מילים;
שפה ניטרלית; עושר הבעה; מאות שנים.

ב. לפניך שלושה צירופי סמיכות.

- שפת אמו
- שפת האם
- שפת ישראל

כתוב כיצד נוצר היידוע בכל אחד מן הצירופים האלה.

ג. לפניך שני צירופים.

- מלחמות עולם
- כללים דקדוקים

המר את הצירוף שהוא שם ותוארו לצירוף סמיכות, ואת צירוף הסמיכות המר לצירוף של שם ותוארו.

צורכי האוכלוסייה העברית שהלכה וגדלה למן ראשיתה של העלייה השלישית ב־1919, הביאו לייצור רב של מחברות שכוונו אל הקהל העברי. על גב המחברת הופיעו משפטים כגון "תלמיד עברי, דבר עברית בשכבך ובקומך!". בדרך זו נרתמו יצרני המחברות להפצתה של השפה העברית כחלק מהמפעל הציוני. לא פעם שימש התלמיד שליח שלימד את כל בני משפחתו לדבר עברית, והדבר השתקף במה שנכתב על כריכת המחברת: "וְשִׁנְנָתָּ גַם לְהוֹרִיד וּלְאַחֵיד, וְהוֹרִיד לְחִבְרִיד וּלְמַכְרִיד".

(1) דוגמה אחת לצירוף סמיכות.

(2) דוגמה אחת לשם ותוארו.

(3) דוגמה אחת לצירוף סמיכות+שם תואר.

לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגש בקו צירוף.

I. מחדשי השפה העברית השקיעו את עיקר מאמציהם בחידוש מילים.

II. הסלנג הוא הדרך העיקרית המאפשרת שיח בנושאי טבו.

(1) איזה מבין הצירופים המודגשים הוא צירוף סמיכות?

(2) המר את צירוף הסמיכות בצירוף המורכב משם עצם+שם תואר.